

Hojiyeva Nasiba Bahodirovna
Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TARBIYA DARSLARI ORQALI IJTIMOY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda tarbiya darslari orqali o'quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish jarayoni tahlil qilinadi. Tarbiya darslari nafaqat axloqiy fazilatlarni rivojlantirish, balki o'quvchilarning jamiyatda to'g'ri muloqot qila olishi, hamkorlikda ishlashi, o'z fikrini erkin ifoda etishi kabi kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Maqolada ushbu jarayonning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi material va metodlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy kompetensiya, tarbiya darslari, boshlang'ich sinflar, ta'lim metodlari, axloqiy tarbiya, muloqot ko'nikmalari, o'quvchilarning rivojlanishi.

Abstract: This article analyzes the process of forming students' social competencies through educational lessons in primary grades. Educational lessons serve not only to develop moral qualities, but also to form such competencies as the ability of students to communicate correctly in society, work together, and freely express their opinions. The article analyzes materials and methods that serve to increase the effectiveness of this process.

Keywords: social competence, educational lessons, primary grades, educational methods, moral education, communication skills, student development.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida faqatgina bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda tarbiya darslari orqali bolalarga jamiyat bilan o'zaro munosabat qurish, jamoada ishlash, hurmat, bag'rikenglik va mas'uliyat kabi fazilatlarni singdirish dolzarb masalalardan biridir. Ushbu maqolada tarbiya darslarining o'quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi o'rni va samaradorligini oshirish usullari ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism

1. Ijtimoiy kompetensiyaning mazmuni va ahamiyati

Ijtimoiy kompetensiya – bu insonning jamiyatda o'zini tutish qoidalarini bilishi, muloqot qila olishi va jamoada samarali faoliyat yuritish qobiliyatidir. Ushbu kompetensiyalar bolalarning kelajakdagi ijtimoiy hayotga moslashuvi uchun muhimdir.

2. Tarbiya darslarining ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirishdagi o'rni

Boshlang'ich sinflardagi tarbiya darslari quyidagi yo'nalishlarda ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi:

- **Muloqot kompetensiyasi** – bolalar og'zaki va yozma nutqini rivojlantiradi, o'z fikrlarini ifoda etishni o'rganadi.
- **Hamkorlik kompetensiyasi** – guruhda ishlash, fikr almashish, bahslashish madaniyatini shakllantiradi.

- **Mas’uliyat va axloqiy qadriyatlar** – bolalar o‘z xatti-harakatlari uchun javobgarlik his qilishi va jamiyatda muayyan axloqiy normalarga amal qilishni o‘rganadi.

3. Tarbiya darslarida qo‘llaniladigan material va metodlar

Ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish uchun turli metodlardan foydalanish mumkin:

- **O‘yin metodi** – rol va interaktiv o‘yinlar orqali bolalar jamiyat bilan muloqot qilishni o‘rganadi.
- **Muammoli ta’lim** – bolalarga muayyan vaziyatlarni yechish vazifasi berilib, ularning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlantiriladi.
- **Munozara va bahslar** – o‘quvchilar o‘z fikrlarini himoya qilish va boshqalarning nuqtai nazarini tushunish ko‘nikmalariga ega bo‘ladi.
- **Tajriba va hayotiy misollar** – real hayotdagi vaziyatlardan misollar keltirish orqali bolalar uchun tushunarli bo‘lgan tarbiya darslari tashkil etiladi.

Xulosa

Boshlang‘ich sinflarda tarbiya darslari orqali o‘quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish nafaqat ularning ta’lim jarayoniga, balki kelajakdagi shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga ham ta’sir ko‘rsatadi. Darslarda turli metod va materiallardan foydalanish orqali bolalarning muloqot, hamkorlik, axloqiy qadriyatlar va mas’uliyatni his etish qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Shu boisdan, tarbiya darslari mazmunini yanada boyitish va innovatsion metodlarni joriy etish muhim hisoblanadi.

Adabiyotlar

1. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). Ta’lim jarayonida boshlang‘ich sinflarda texnologiya fanini o‘qitish muammosining yoritilish mazmuni. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 2(1),200–206.
2. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). THE SIGNIFICANCE OF EDUCATIONAL TRAINING IN PRIMARY CLASSES. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(2), 439–447.
3. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING METODOLOGIK VA ILMIY ASOSLARI.
4. Hojiyeva, N. (2023). METHODS OF TEACHING MOTHER TONGUE IN PRIMARY CLASSES SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS. Modern Science and Research, 2(9), 424-428.
5. Hojiyeva, N. (2023). THE SUBJECT AND TASKS OF THE METHOD OF TEACHING THE MOTHER TONGUE IN PRIMARY GRADES. Modern Science and Research, 2(10), 855-857.
6. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING PREDMETI VA VAZIFALARI.
7. Bahodirovna, H. N. (2023). TA'LIM JARAYONIDA BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA FANINI O'QITISH MUAMMOSINING YORITILISH MAZMUNI. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 209-209.
8. Bahodirovna, H. N. (2023). Methodological Foundations of Teaching the Science of "Education" in Primary Grades. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 369-372.
9. Hojiyeva, N. B. (2023). MODERN METHOD IN TEACHING MOTHER LANGUAGE LESSONS-USING THE CACOGRAPHY METHOD. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(10), 434-439.

10. Bahodirovna, H. N. (2024). DEVELOPMENT OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BASED ON EDUCATIONAL COMPETENCIES. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(4), 203-208.
11. Bahodirovna, H. N. (2024). AND ESSENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 328-333.
12. Bahodirovna, H. N. (2023). Prognosis of Placental Insufficiency in Pregnant Women Treated for Coronavirus. *Eurasian Medical Research Periodical*, 20, 228-236.
13. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA TARBIYA FANINI O'QITISHNING ASOSIY METOD VA VOSITALARI. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 332-338.
14. Hojiyeva, N. B. (2023). INCREASING THE INTEREST OF STUDENTS IN THE PROCESS OF TEACHING TECHNOLOGY IN PRIMARY GRADES. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 430-433.
15. Bahodirovna, H. N. (2025). ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA BOSHLANG 'ICH SINF O 'QITUVCHILARNING IJTIMOY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(2), 463-466.